

ТОРКО-ЧАЧАК



*Горно-Алтайск
2018*

ББК 82.3 (2=632.1)-442.06

Т-606

*Алтайская народная сказка
для детей дошкольного и младшего школьного
возраста*

ТОРКО-ЧАЧАК

Министерство образования и науки Республики Алтай
г. Горно-Алтайск, ул. Комсомольская, 3.
Бюджетное учреждение дополнительного
профессионального
образования Республики Алтай «Институт повышения
квалификации и профессиональной переподготовки
работников образования
Республики Алтай».

г. Горно-Алтайск, ул. Чорос-Гуркина, 20



Озо, озо Алтайда Торко-Чачак деп кызычак
өскөн. Ол коо сынду, јодродый, кап-кара көстөрлү,
чийик кара кабакту бүткен.



Адазы тың оорый берерде, энези кызына айтты:

— Кару кызым, Торко-Чачак, кайралду камды бери кычыр. Түрген жүр, эрке кызым.



Кызычак адына минип, камнын айыл-журты жаар ууланды.



Камнын жаткан айлы Түрген суунун
жарадында турган.



Чадыр айлынын эжигинде узанып отурган
камга Торко-Чачак баштанды:
— Адам оорып калды. Болушсаар, өрөкөн!



Кам онынг јаражын кайкап, оозы ачык отурып калды. Кыс сурагын үч катап айдарда, «Эртен таң атса ла једерим» — деп, сөзин берди.



Эртезинде түнгүрин тудунган кам оору кижининг айлына једип келди.



Ол түнүрүн түпүлдөдүп, камдай берди.
Жараш жытту арчынла аластады. Онон энгирге
жетире үн жок отурала, мынайда айтты:



— Торко-Чачакты жоголт. Бу жараш кыс
эмес, жердин-суунун ээзи. Ол мында жүрзе,
албаты оору-жоболдон айрылбас, кырылар.



Мыны угала, улус кунугып ыйлашты. Жети күн өдөрдө, олар агаш күпке Торко-Чачакты отургызып, сууга салып ийдилер.

12



Кам жанып келеле, жалчыларына айтты:
— Сууны төмөн агып келген күпти тудала,
меге экелигер. Кыйгы угулза, кайра көрбөгөр.

13



Ол күн Балыкчы деп өскүс уул шүүндү балыктап жүргөн. Көрсө, суула жаан күп агып келеетти. Уул оны тудала, жаратка чыгарды.

14



Күптинг оозын ачып ийерде, анаң сүреен жараш кыс чыгып келди. Торко-Чачак не болгонун Балыкчыга үзе куучындап берди.

15



Балыкчы ол күпке бойынын казыр ийдин отургысты. Күптин оозын бектеп бөктөйлө, ойто сууга бождоуп ийди.



Агып келген күпти жалчылар суунаг чыгарала, камга эжелдилер.



Кара санаалу кам сүүнүп, амадаган күптинг оозын ачты.



Жалчылар ырагалакта, «болужыгар!» деген ачу-корон кыйгы угулды. Камнын жакыганыла, олор кайра да көрбөй, качып жүгүргиледи.



Үч күн өдөрдө, жалчылар кайра келип жада көргүлөзө, камнын айлынын одожында кандый да ийт мантап бараатты.



Эжикти ачып көргүлөзө, кам чалкойто жыгылып калган жатты. Онын тамагын ийт кемирип салганын олар сөс жогынан ондодылар.



Балыкчынын ийди жанып келди. Балыкчы
ла Торко-Чачак кожо эптү-жөптү журтай берди.



ЧӨРЧӨКТӨРГӨ АЙЫЛДАП...

Чөрчөктөрдү кычырып,
Чөрчөктөбөй жүредис.
Тапту оны кычырып,
Бис, балдар, сүүнедис.

Алтай тилдин жаражын!
Эптеп сөсти айткажын,
Жүрегиске томылар,
Эрү, эрке угулар!

Алтай тилис — эне тил,
Артабазын качан да.
Куучындажып жүреели,
Ичкери жолго чыгаалы!

Алтай албатынын чөрчөги

ТОРКО-ЧАЧАК

Редактор-составитель

Күлер Тепуков

Редактор

О. Иркитова

Художник

Саяна Темеева

Компьютерная вёрстка

Эрмек Тепуков

Формат 70x108 ¹/₃₂.

Бумага офсетная. Печать офсетная.

Печ.л. 0,75. Тираж 500 экз. Заказ №